

Avsked i samband med dödsfall i tid då corona epidemin förändrar normala ordningar och sätter gränser.

Ingress:

Den pågående corona epidemin, smittorisker, besöksförbud på sjukhus och äldreboenden, samt rekommendationen till människor i riskzoner att så långt som möjligt isolera sig i hemmiljön, har en direkt inverkan på möjligheten att forma avskedsstunder för närstående vid dödsfall. Avskedsstunder som ofta sker i nära anslutning till dödsfallet. Det gäller sjukhuskyrkans medarbetare, men det gäller också pastorer och diakoner i församlingstjänst.

Texten som följer syftar till att vara en hjälp att tänka på ett annorlunda sätt än det som är det vanliga, för att hitta väg till att ge form åt ett avskedstagande för närstående då de förlorat nära anhörig eller vän. Den innefattar både ett praktiskt resonemang liksom förslag på bön och välsignelse. Bön och välsignelseord kan naturligtvis ersättas av dikter, egna böneord eller andra texter som ligger nära dig och den sörjande människa du delar denna stund med.

Reflektionen kring avsked och tankarna om hur den stunden kan utformas under de särskilda omständigheter vi har just nu, är nedtecknade av Christina Wåhlin som har mycket lång erfarenhet av arbete som sjukhuspastor, med den längsta tiden på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge där hon också är verksam nu.

Gunnel Andréasson
Frikyrkornas konsulent för Sjukhuskyrkan
Sveriges Frikyrkosamråd

I Covid-19 tider

Tänker att vi alla brottas med hur vi på bästa sätt ska kunna vara till hjälp för medmänniskor; inte minst sjuka och anhöriga i denna svåra period som vi alla är mitt uppe i. Jag fokuserar nu på det faktum att vi på grund av smittorisk inte kan ha möjlighet att vara med de närstående när en person avlidit i Covid-19 eller då sjukhusens besöksförbud gör att avsked på sjukhusen för närstående inte kan ske även då dödsorsaken är en annan.

Möjligt scenario:

Jag tänker att den sjuke och dennes anhöriga under en tid har levt i karantän. Personen som är sjuk har fått svåra symptom och måste föras in till infektion eller intensivvårdsavdelningen. Personen avlider. Närstående sitter fortfarande i karantän för att denne antingen själv är sjuk eller eventuellt är smittobärare. Enligt Folkhälsomyndigheten är det flest äldre som insjuknar med de allvarligaste symptomen.

Exempel: En 85 åring avlider och har en 82 årig närstående. Dessutom 2 barn i 55-60 årsåldern. Barnbarn och eventuellt barnbarnsbarn. I vanliga fall möts vi på sjukhuset och alla träffas. Vi tar avsked, har kanske en andakt - vi är fysiskt närvarande med de sörjande!

Nu blir det inte så. Besöksförbud gäller för Sjukhuskyrkans medarbetare, församlingspastorer/diakoner liksom för de närstående. Hur göra?

En möjlig väg att gå!

Församlingspastor/diakon blir kontaktad av anhörig, nära vän eller genom Sjukhuskyrkan på aktuellt sjukhus och informeras om att en person avlidit. Situationen är annorlunda. Du kan inte erbjuda dig att komma, men en telefonkontakt kan få vara ett värdefullt redskap!

Tillbaka till exemplet!

Du har blivit uppringd – eller det är du själv som ringer upp den närmast anhörige som vill samtala med någon ifrån församlingen. Samtalet kommer igång och du låter den närstående berätta-gråta-vara tyst. Bli inte orolig, det får ta sin tid även om det är i telefon!

När berättelsen börjar ta slut kan det vara dags att fråga om den närstående har något fotografi på den döde – om det finns musik som man brukade lyssna till eller sånger/psalmer som han/hon tyckte speciellt om. Kanske finns det möjlighet att ha fotografier även på de närstående som lever - barn med flera - som en påminnelse om de relationer man lever i. Om den närstående är på ett serviceboende av något slag kanske någon i personalen kan vara närvarande. Kanske i skyddsutrustning, men ändå mänsklig närhet.

Innan du går vidare - glöm inte att ta kontaktuppgifter i de fall det rör sig om en person i församlingens vänkrets som kanske inte finns lättillgänglig i kontaktregister.

Samtalet kan kopplas bort av olika anledningar, men även med tanke på framtiden. Till hösten – om det fungerar då – kan det vara dags att återkoppla till dem som du mötte i sorgen på detta sätt och då genom ett personligt möte!

Nu tillbaka till skeendet!

Ett förslag nu är att man här tar en paus i samtalet så att den närstående kan plocka fram fotografi/fotografier och tänka lite i lugn och ro. Antingen är du kvar i luren eller ringer du upp efter en stund.

Stunden av avsked:

Du har ringt upp igen efter cirka 20 – 30 minuter eller dröjt kvar i telefonen. Den närstående har nu fotografiet/fotografierna i sina händer. Här behöver vi sätta ord på att avskedstagandet inte kan ske med fysisk närvaro. (Helt enkelt sätta ord på elefanten i rummet!)

Vi ger nu den närstående på nytt möjlighet att ge en berättelse, gråta eller vara tyst.

Sjung en sång, om han/hon vill; tillsammans eller ensam. Du kan också samtidigt som du ber den närstående att leta rätt på ett foto/fotografier uppmuntra till att denne också tar fram en CD skiva med musik som betyder något och som kan tröst. Om så, kan det nu vara dags att lyssna på musiken.

En dikt, bibelord eller psalm kan också läsas där det stämmer in och därefter följer bön och välsignelse precis som vanligt.

Förslag på bön:

Herre vi kommer till dig mitt i denna svåra situation.

Du vet och känner allt - även denna stund.

Du vet vad som har hänt! Du ser NN nu där han/hon finns.

Herre vi hade så gärna fått vara vid NN s sida, men nu Herre överlämnar vi den uppgiften helt och hållet till dig!

Tack att du har tagit emot NN i din famn och att NN får vila hos dig.

Tack att du omsluter oss alla.

Välsigna NN (den närståendes namn) som idag förlorat sin livskamrat/förälder/morförälder.

Du Herre ser och känner den sorg som nu finns i allas hjärtan.

Tack för alla goda och svåra minnen.

Tack för glädje och sorg som delats under livet.

Tack för vardag och fest.

Tack Herre för en himmel och att vi en gång ska få vara där tillsammans.

Så beder vi Herrens bön tillsammans.

Välsignelsen.

Avslutande av avskedsstunden:

Efter att telefonsamtalet avslutats kan vi rekommendera att det är lämpligt att få något till livs. Kaffe och kaka eller mat. Kaloriåtgången är ju stor vid dessa tillfällen.

Vi tackar för förtroendet att ha fått dela denna stund.

Erbjuder också ett uppföljande samtal om det är möjligt.

Med vänlig hälsning,

Christina Wåhlin

Slutet av mars 2020